MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tas-27 ta' Frar, 2003

Citazzjoni Numru. 1664/2001/1

Michael Zerafa

vs

Maria Elena sive Marinella Ciangura legalment separata minn ma Michael Zerafa

Il-Qorti,

<u>I. PRELIMINARI.</u>

Rat ic-citazzjoni attrici a fol. 1 fejn gie premess:-

Illi l-kontendenti zzewgu nhar it-30 ta' Novembru tas-sena elf disa mija u wiehed u disghin (1991) bir-rit Civili (Dok A) filwaqt li ccelebraw l-istess ghaqda bejniethom bir-rit religjuz fis-sena elf disa mija u sitta u disghin (1996);

Illi minn dan iz-zwieg il-kontendenti kellhom zewgt itfal li ghadhom minorenni jisimhom Lucca ta’ ghaxar snin u Zackary ta’ erba’ snin;

Illi l-kontendenti sseparaw minn xulxin b'mod legali in forza ta kuntratt pubbliku atti Nutar Dottor Anthony Spiteri Debono fl-1 ta’ Frar tas-sena elfejn u wiehed (Dok B);

Illi l-kunsens taz-zewg partijiet jew min minnhom fil-mument taz-zwieg kien vizzjat b'difett serju ta diskrezzjoni ta gudizzju fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg u dana *ai termini* tal-**artikoli 19 (1) (d) Kap 255 tal-Ligijiet ta’ Malta**;

Illi inoltre l-kunsens taz-zewg kontendenti jew min minnhom kien fil-mument taz-zwieg ivvizzjat stante li nkiseb bl-eskluzjoni posittiva taz-zwieg innifsu jew ta xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg u dana *ai termini* tal-**artikolu 19 (1) (f) Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta**;

Illi inoltre l-istess kunsens tal-kontendenti jew min minnhom kien ivvizzjat stante li fil-mument taz-zwieg ma kellhomx setghat intelletwali jew ta rieda bizzejjed biex jinholoq kunsens ghaz-zwieg u dana *ai termini* tal-**artikolu 19 (1) (h) Kap 255 tal-Ligijiet ta’ Malta**;

Illi ghalhekk iz-zwieg ikkontrattat bejn il-kontendenti fit-30 ta Novembru tas-sena 1991 huwa null u bla ebda effett fil-ligi;

Illi l-istess attur ghalhekk talab li l-konvenuta tghid ghaliex dina l-Onorabbli Qorti m'ghandhiex ghar-ragunijiet fuq premessi:

1) Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg ikkontrattat mill-kontendenti fit-30 ta’ Novembru 1991 huwa null u bla ebda effett legali u taghti dawk il-provvedimenti kollha mehtiega illi jkunu opportuni f’dan ir-rigward;

Bl-ispejjes kontra l-konvenuta li minn issa qed tigi ngunta personalment biex tidher ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol 3 tal-process;

Rat il-lista ta' xhieda u d-dokumenti esebiti a fol 4 sa 11 tal-process;

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tal-konvenuta a fol 17 fejn gie eccepit:

1. Illi ghalkemm hija taqbel li hemm ragunijiet sufficjenti skond il-Ligi li jirrendu z-zwieg ta' bejn il-kontendenti wiehed null u minghajr ebda effett fil-Ligi, pero` dawn ir-ragunijiet m'huma bl-ebda mod attribwibbli lill-istess eccipjenti, izda huma ragunijiet unikament u esklussivament imputabbli lill-attur, kif jigi ppruvat waqt il-kawza u ghaldaqstant l-ispejjes kollha ghandhom jigu sopportati mill-istess attur.

2. Salvi, jekk ikun il-kaz, eccezjonijiet ulterjuri.

Bl-Ispejjes.

Rat id-dikjarazzjoni, l-lista ta' xhieda a fol 17 u 18 tal-process;

Rat il-verbali tas-6 ta' Frar 2002 u tal-24 ta' April 2002 fejn din il-kawza bdiet tigi mismuha minn din il-Qorti kif prezentament ippresjeduta, inghata digriet tal-affidavit lill-partijiet b'terminu t'40 jum kull wiehed.

Rat in-nota tal-attur tat-3 ta' Settembru 2002 fejn gew prezentati zewg affidavits (fol 22 sa 27 tal-process).

Rat in-nota tal-konvenuta tal-14 t'Ottubru 2002 fejn gew prezentati zewg affidavits (fol 28 sa 37 tal-process).

Rat il-verbal tat-30 ta' Ottubru 2002 id-difensuri tal-partijiet iddikjaraw li huma ghalqu mill-provi u li l-kawza tista' tibqa'

ghas-sentenza. Il-kawza giet differita ghas-sentenza ghas-27 ta’ Frar 2003.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET

Illi l-attur fil-premessi tac-citazzjoni tieghu qed jattribwixxi n-nuillita’ taz-zwieg fuq/jew ghal xi wahda jew aktar minn dawk ir-ragunijiet, elenkati fl-**artikolu 19(1) (d), (f) u (h) ta’ l-Att dwar iz-Zwieg [Kap 255]** tant li fil-fatt jindika l-allegazzjonijiet li:

(d) Il-kunsens tal-partijiet, jew ta’ xi wahda minnhom, kien vizzjat b’difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b’anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg; u/jew

(f) Il-kunsens ta’ wahda mill-partijiet kien inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta’ xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga; u/jew

(g) wahda mill-partijiet ma kellhiex, fiz-zmien li sar iz-zwieg, ukoll minhabba raguni temporanja, setghat intellettwali jew ta’ rieda bizzejjed biex jinholoq kunsens ghaz-zwieg.

Illi dawn it-tliet premessi huma kkontemplati fl-**artikolu 19 (1) (d) (f) (g) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta’ Malta** u cioe` **l-Att dwar iz-Zwieg.**

Illi dan l-artikolu jghid illi:-

19. (1) B’ zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi dispozizzjoni ohra ta’ dan l-Att, zwieg ikun null:

(a) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bi vjolenza, sew fizika sew morali, jew biza';

(b) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun eskluz minhabba zball fuq l-identita` tal-parti l-ohra;

(c) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb b' qerq dwar xi kwalita` tal-parti l-ohra li tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga;

(d) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b' difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b' anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg;

(e) jekk xi wahda mill-partijiet tkun impotenti, sew jekk dik l-impotenza tkun assoluta jew relattiva, izda biss jekk dik l-impotenza tkun tezisti qabel iz-zwieg;

(f) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg;

(g) jekk xi wahda mill-partijiet torbot il-kunsens taghha ma' kondizzjoni li tirreferi ghall-futur;

(h) jekk xi wahda mill-partijiet, ghalkemm ma tkunx interdetta jew marida b' mohha, ma kelliex fiz-zmien li sar iz-zwieg, ukoll minhabba raguni temporanja, setghat intelletwali jew ta' rieda bizzejjed biex jinholoq kunsens ghaz-zwieg.

(2) Bla hsara ghad-disposizzjonijiet ta' dan l-Att, azzjoni ghall-annullament ta' zwieg tista' tinbeda biss minn wahda mill-partijiet f' dak iz-zwieg, u din id-disposizzjoni tapplika wkoll jekk dik il-parti tkun inkapaci, taht xi disposizzjoni ta' ligi, li tharrek jew tigi mharrka, u f' xi kaz bhal dan l-azzjoni tista' tinbeda minn dik il-parti minkejja dik l-inkapacita`, bla hsara ghall-ghajnuna jew kondizzjoni ohra li l-Qorti

jidhrilha xierqa u tordna. Meta azzjoni tkun inbdiet minn parti fi zwieg, l-azzjoni tista' titkompla minn kull wiehed mill-werrieta.

Illi l-konvenuta ma tidhirx li qed tikkontesta li hemm kaz ta' annullament taz-zwieg, pero` qed tghid li r-ragunijiet huma mputabbli lilu.

Illi qabel xejn il-Qorti tosserva li minkejja li l-konvenuta irremettiet ruhha ghad-decizjoni ta' din il-Qorti, u b' hekk giet li anke hi trid li dan iz-zwieg ikun annullat, xorta wahda din il-Qorti hi obbligata li tezamina l-provi sabiex tara jekk dak allegat mill-attur jirrizultax pruvat sal-grad rikjest mill-ligi. Iz-zwieg hu istituzzjoni ferm importanti ghall-istabilita` socjali; zwieg debitament registrat skond id-disposizzjonijiet relattivi tal-Kodici Civili hu presunt validu sakemm ma jigix pruvat il-kuntrarju; u anke li kieku hawn *si tratta* ta' ammissjoni ghal kollox u bla ebda kondizzjoni tat-talba attrici (**Art. 158 [2] Kap 12**) din il-Qorti ma tkunx ezonorata f' kaz ta' kawza ghall-annullament taz-zwieg milli tisma' l-provi sabiex tassigura ruhha li hemm bazi legali ghall-annullament mitlub ("**Carmel sive Charles Camilleri vs Teresa Camilleri**" – Cit. Nru. 1264/94 per Onor. Imhallef V. DeGaetano deciza fit-3 ta' Ottubru 1995 PA).

Illi dwar l-ewwel difett l-attur qed jikkontendi li kellu meta ikkontratta z-zwieg mal-konvenuta. Dan huwa dak li hemm fl-**artikolu 19 (1) (d)** u cioe`:

19. (1) B' zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi disposizzjoni ohra ta' dan l-Att, zwieg ikun null:

*(d) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b' difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-***hajja** *mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b' anomalija psikologika serja li taghmilha impossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg".*

Illi b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju il-legislatur ma riedx ifisser semplicement kwalsiasi stat ta' immaturita` li

parti jew ohra fiz-zwieg tista’ tkun fiha fil-mument li jinghata l-kunsens reciproku (Ara f’ dan is-sens “**Nicholas Agius vs Rita Agius gia Caruana**” – P.A. (VDG) deciza fil-25 ta’ Mejju, 1995).

Illi li kieku l-legislatur irrikjeda maturita` shiha u perfetta, ftit jew addirittura ebda zwieg ma kien ikun validu. In-nuqqas ta’ *discretio judicii* hu kuncett guridiku intrinsikament marbut mal-kapacita` ta’ parti jew ohra fiz-zwieg li taghti l-kunsens liberu u xjenti taghha ghar-rabta taz-zwieg. Kif jispjega l-gurista Colagiovanni:

“*Il matrimonio, in quanto patto ossia “foedus” … … … richiede una capacita` intelletuale e volitiva al di sopra di ogni altro contratto che e` per lo meno rescindibile, in casi determinati dalla legge, richiede quindi una integrita` di mente e di liberta`, dato che … … … si tratta di assumersi una “servitus” per tutta la vita*” (**Forum**, 1990, Vol. 1 part I, p. 72).

Illi pero`, kif gia inghad, b’ immaturita` jew difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju id-dottrina u l-gurisprudenza “*non si riferiscono ad una piena e terminale maturita`, non esigono nei nubenti una conoscienza perfetta ed esaustiva di cio` che comporta il matrimonio, non richiedono una preveggenza chiara ed assoluta di cio` che puo compartare la vita coniugale, ne` un perfetto equilibrio volitivo-affettivo, ne` infine una conscienza perfetta delle motivazioni della scelta matrimoniale. Ecco perche` riesce piu` appropriato l’ uso del termine discrezione di giudizio, che fa riferimento ad un certo discernimento ma non implica il raggiungimento di una maturita` piena*” (**Pompedda, M.F., Il Consenso Matrimoniale in Grocholewski – Pompedda – Zagglia, Il Matrimonio nel Nuovo Codice di Diritto Canonico** (Padova, 1984), p. 46).

Illi proprju ghalhekk ukoll il-legislatur jirrikjedi li d-difett ta’ diskrezzjoni jrid ikun wiehed serju u l-anomalija psikologika tkun wahda serja.

Illi kif jispjega **Bersini**, id-diskrezzjoni ta’ gudizzju tikkonsisti f’zewg elementi distinti izda konkorrenti u interdipendenti:

“*La piena avvertenza e il deliberato consenso … … … La piena avvertenza si riferisce alla sfera intellettiva, il deliberato consenso a quella volitiva. In altri termini, la discrezione di giudizio comprende la maturita` di giudizio e la maturita` affettiva … … … La maturita` di giudizio comporta una conoscenza critica proporzionata all’ atto da compiere, agli obblighi essenziali da assumersi e ai doveri coniugali che ne derivano proiettati nel futuro. La maturita` affettiva comporta generalmente quella adequata evoluzione degli istinti, degli affetti, dei sentimenti, della emotivita` che se sono turbati o inadeguati intaccano direttamente la volonta` e possono privare della libera scelta interiore. Abbiamo cosi` una mancanza di consenso libero (immaturita` affettiva) e ponderato (immaturita` di giudizio)*” (**Bersini, F., Il Diritto Canonico Matrimoniale** (Torino, 1994), p. 97).

Illi l-istess awtur, imbaghad ikompli jispjega dwar kemm irid ikun serju d-difett ta’ diskrezzjoni biex wiehed ikun jista’ jghid li hemm id-difett fil-kunsens u l-konsegwenti nullita` taz-zwieg:

“*Se ci si chiede quale grado di discrezione di giudizio possa ritenersi proporzionato al matrimonio, rispondiamo anzitutto che, sia per la conoscenza intellettiva come per la deliberazione volitiva, dovra’ essere maggiore di quello richiesto per peccare mortalmente e per stipulare gli altri contratti. Il motivo sta nel fatto che il consenso matrimoniale riguarda obbligazioni che si proiettano nel futuro ed e` ordinato all’ assunzione di uno stato di vita che incide su tutta l’ esistenza con un contratto perpetuo e irrescendibile che comporta una serie di gravi obblighi ad esso inerenti. Per dare un valido consenso, non e` sufficiente il grado di ragione col quale speculativamente uno sappia che cosa e` il matrimonio; e` necessaria la maturita` di giudizio capace di ponderare in concreto i doveri e i diritti che uno deve assumersi per tutta la vita. In altri termini, e` necessaria la discrezione non tanto per*

l’ atto in se, al momento di emettere il consenso, quanto per gli impegni che da quell’ atto derivano. Una discrezione che impegni per il futuro. Ovviamente si richiede una ponderazione degli impegni sostanziali del matrimonio e non di tutto il suo valore etico, religioso, sociale, giuridico ed economico, altrimenti ben pochi sarebbero in grado di emettere un valido consenso. Ogni volta che i contraenti abbiano raggiunto l’ eta prescritta dal legislatore per poter contrarre matrimonio, si presume che essi siano in possesso della debita discrezione di giudizio; tale presunzione, tuttavia, ammette prove in contrario. Pertanto, qualora si possa dimostrate, per qualsiasi motivo, la capacita` intellettiva e volitiva sopra descritta sia gravamente alterata o addirittura mancante, si dovra` ritenere che il vincolo matrimoniale sia nullo per difetto di discrezione di giudizio” (ibid. pp. 97-98).

Illi hawnekk il-Qorti, pero`, tixtieq tippreciza li ghazla libera, kunsens hieles, ghar-rabta taz-zwieg mhux sinonimu mal-kuncett ta’ ghazla facli:

“*… … ... se il sogetto non e` in grado di superare [i] condizionamenti interiori, allora si dira` che la scelta di lui non e` stata libera; lo sara` invece qualora pur pressato da tali impulsi provenienti dal proprio psichismo, da un’ affettivita` non sufficientemente matura o anomala, e quindi anche di fronte a conflitti interiori, sara` stato capace di superarli, di dominarli razionalmente, di scegliere con autonomia ... ... In ogni caso, i nubenti debbono aver coscienza di assumere vere obbligazioni (e reciprocamente di concedere veri diritti) di creare cioe` col matrimonio un patto che vincola a un comportamento idoneo e adeguato alla specifica societa` coniugale, sia nei rigwardi dell’ altra parte sia nei riguardi della prole*” (**Pompedda, M.F., Incapacita` di Natura Psichica in Matrimonio Canonico: Fra Tradizione e Rinnovamento** (Bologna, 1991), pp. 231, 233).

Illi biex tikkonkludi fuq din it-tema, il-Qorti taghmel referenza ghas-segwenti esposizzjoni ta’ **Viladrich**:

"*Thus, there is grave lack [of discretion of judgment] when it is proven that a contracting party lacks intellectual and volitional maturity necessary to discern, in view of binding oneself in an irrevocable manner, the essential rights and duties of marriage, which are the object of mutual surrender and acceptance. The discretion of judgment refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring*" **(Viladrich, P.J., Matrimonial Consent in Code of Canon Law Annotated** (Montreal, 1993), p. 686).

Illi kwantu ghad-difett fil-kunsens dovut ghall-anomalija psikologika serja li taghmilha impossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, il-ligi taghna, bhad-dritt kanoniku (Can. 1095[3]) tirrekjedi mhux semplici diffikulta` izda impossibilita` li wiehed jaqdi ossia jassumi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Inkapacita` jew impossibilita` vera f' dan il-kuntest hi ipotizzabbli biss fil-prezenza ta' anomalija psikologika serja li, independentement minn kif wiehed jaghzel li jiddefiniha jew jiklassifika fil-kamp tal-psikjatrija jew tal-psikologija, tintakka sostanzjalment il-kapacita` "*di intendere e/o di volere*". "*L' incapacita` di assumere gli oneri essenziali della vita coniugale*", jghid il-Bersini, "*rende la persona inabile al matrimonio, anche nell' ipotesi … … … che al momento di contrarre le nozze abbia avuto la discrezione di giudizio sufficiente per un valido consenso*" (op. Cit., p. 99).

Illi kwantu ghall-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap. 255**, dawn l-obbligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u invarjabilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Dawn huma "*the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual*

well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics" (**Viladrich, P.J., op. Cit., p. 687**).

Illi rigward l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta,** dan l-artikolu jikkonsidra kemm is-simulazzjoni totali *("colorem habens, substantiam vero nullam")* kif ukoll dak parzjali *(colorem habens, substantiam vero alteram)* tal-kunsens.

Illi rigward it-tifsira tal-frazi "*eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu"*, jew kif maghruf ukoll bhala simulazzjoni totali, l-Qorti fil-kawza **"Bonnici vs Bonnici"** (P.A. 30 ta' Lulju 1982) qalet illi biex ikun hemm simulazzjoni totali jrid jigi ippruvat il-*'finis operis'* taz-zwieg gie effettivament eskluz mill-vera rieda ta' parti jew ohra, ghalkemm formalment tkun sehhet ic-celebrazzjoni taz-zwieg.

Illi fis-sentenza **"Cali vs Dr. Albert S. Grech *nomine"*** (P.A. 22 ta' Gunju 1988) il-Qorti qalet illi jekk tmur ghac-cerimonja tat-tieg u internament tissostitwixxi l-ideat tieghek fuq x'inhu zwieg jew inkella xort'ohra teskludi l-veru kuncett taz-zwieg, hi forma ta simulazzjoni totali. Fid-decizjoni **"Galea vs Walshi** (P.A. 30 ta' Marzu 1995) il-Qorti spjegat simulazzjoni bhala *"meta l-atti, gesti jew kliem esterni ma jikkorispondux ghall-kunsens intern li jkun inghata"*. Illi fis-sentenza **"Muscat vs Borg Grech"** (P.A.14 ta' Awissu1995) il-Qorti spjegat il-kuncett ta' simulazzjoni b'dawn il-kliem:-

"Ghalhekk min esternament ikun wera li qed jghati l-kunsens matrimonjali izda ikun internament u b'att posittiv

tal-volonta' tieghu qed jichad il-kunsens ghal dak iz-zwieg ikun qed jissimula l-kunsens tieghu".

Illi kif gie insenjat fid-decizjoni fi-ismijiet **"Francesco Teuma vs Liugi Camilleri et",** (K. 1 ta' Ottubru 1884 - Vol.X p.912):-

"a poter dedursi la invalidita dell'atto e' necessario che risulti chiaro, che cio' che si contrattava non era la yenta, ma una simulazione, cioe' 'fictio seu ostensio falsi pro vero'.

Illi kif inghad fis-sentenza **"Anthony Gallo vs Dr. Anthony Cutajar nomine"** (P.A. (RCP) 28 ta' Mejju 2002) *"meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wiehed mill-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk il-kontendenti jew wiehed minnhom, alavolja hu kapaci jaghti il-kunsens validu taz-zwieg, pero` bl-att tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-ommissjoni tieghu, eskluda a priori certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewga, cioe', issimula l-kunsens tieghu totalment fejn eskluda a priori z-zwieg, jew inkella fejn filwaqt il-kunsens hu jew hi eskludew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cioe' saret simulazzjoni parzjali".*

Illi fil-fatt din il-Qorti taqbel mal-istess definizzjoni u fil-fatt wiehed jinnota li taht l-**artikolu 19(1) (f)** trid issir distinzjoni cara bejn zwieg li jfalli minhabba cirkostanzi li jirrizultaw waqt iz-zwieg, u zwieg li jfalli ghax wiehed mill-partijiet minn qabel ma ta l-kunsens tieghu kien gja mentalment dispost li ma jottemporax ruhu ma' xi wahda jew aktar millobbligi matrimonjali. Fl-ewwel ipotesi hemm ir-ragunijiet li jaghtu lok ghas-separazzjoni u fit-tieni ipotesi hemm l-estremi tal-annullament taz-zwieg.

Illi ghal dak li jolqot il-kuncett ta' *"l-eskluzjoni pozittiva ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga",* u cjoe' simulazzjoni parzjali, il-Prim' Awla tal-Qorti Civili fil-kawza **"Abdel Wahed vs Dr. Yana Micallef Stafrace et"** (P.A.(NA) 14 ta' Lulju 1994) elenkat l-element essenzjali taz-zwieg bhala li jikkonsistu fil-

“kommunjoni tal-hajja konjugali, l-indissolubilita’ tar-rabta taz-zwieg, id-dritt ghall-fedelta’ u d-dritt ghall-prokreazzjoni ta’ l-ulied. L-istess elementi gew ikkonfermati wkoll fil-kawza **“Aquilina vs Aquilina”** (P.A. (NA) 30 ta’ Jannar 1991) u fis-sentenza **“Grech vs Grech”** (P.A. (NA) 9 ta’ Ottubru 1990). Dawn huma wkoll l-elementi fil-ligi kanonika.

Illi l-komunjoni tal-hajja konjugali u l-*“Consortium Vitae”* tikkomprendi zewg elementi u cioe’ l-imhabba konjugali u r-responsabbilita` tal-familja. Kif qalet il-Prim’Awla tal-Qorti Civili fid-decizjoni **“Magri vs Magri”** (14 ta’ Lulju 1994):-

“Jekk din il-”Consortium Vitae” hija nieqsa, l-oggett innifsu tal-kunsens taz-zwieg huwa wkoll nieqes. Din il-“Consortium Vitae” tikkomprendi zewg elementi li huma l-imhabba konjugali u r-responsabbilita’ tal-familja”.

Illi fil-fatt l-element ta’ l-indossubilita’ taz-zwieg jehtieg li l-kunsens ikun ibbazat fuq rabta dejjiema bejn ragel u mara wahda, mibnija fuq il-fedelta’ u formazzjoni tal-familja. Il-ligi Maltija tippresuponi *‘iuris tantum’* dan l-element ta’ indossolubilita’ fiz-zwieg.

Illi fil-fatt, **J. Edwards Hudson** (op.cit p164-165), jispjega car li *“indissolubility can be excluded from consent in two different ways: either because the spouse, knowing the true nature of marriage, nevertheless contract with the understanding that he will have the option of dissolving the bond and recovering his former free status, or because the spouse formulates his own doctrine on marriage, from which the idea of indissolubility is absent and to which he adheres totally with both intelligence and will power”.*

Illi wkoll, **D.J. Burns,** fii-kummentarju tieghu (D.J. Burns, **Matrimonial Indissolubility: Contrary Conditions**. **A Historical Synopsis and Commentary.** Pg.151) jghid li *“it is not necessary that this intention* (i.e. li teskludi l-indossolubilita’) *was formulated as an express agreement, it can be inferred either from an explicit declaration of one or both parties, or consequent on certain words or actions*

implying that effect, or as a result of the narration of the circumstances of the contract.”

Illi mill-affidavits tal-partijiet jirrizulta b’mod car li huma zzewgux biss minhabba l-fatt li l-konvenuta harget tqila. Hu car li ma kienx hemm xi sentiment ta’ mhabba bejniethom u wisq anqas li kienu ppreparaw ruhhom ghall-hajja gdida li kienu se jidhlu ghaliha. Infatti l-partijiet jaqblu li huma saru jafu lil xulxin meta kienu johorgu ma’ grupp ta’ hbieb *“u qatt bhala namrati jew gharajjes”.* Illi wara tlett xhur li bdew jiffrekwentaw lil xulxin, telghu Ghawdex mal-hbieb, kellhom relazzjoni ntima u skopriet li harget tqila. Meta nfurmat lill-attur b’dan hi qaltlu wkoll illi ridet li tispicca minn mieghu ghax kienet thoss illi hu ma kienx ir-ragel ta’ hajjitha u ma kienux ihobbu lil xulxin. Hija b’hekk telqitu. Izda hu hass li kellhom jizzewgu ghax hu ried li t-tarbija ma tkunx illegittima u titwieled f’ambjent ta’ familja.

Illi ghall-bidu baqghu jghixu ghal rashom u jaraw lil xulxin bhala guvni u xebba jiffrekwentaw lil xulxin. Hija qalet li qablet biss ghall-beneficcju tat-tarbija li kienet ser titwieled. Il-konvenuta ma qalitx mill-ewwel lill-genituri taghha u fl-affidavit taghha spjegat li f’dak iz-zmien *“Jien kont imkissra psikologikamaent u t-tensjoni u l-ansjeta’ li kont inhoss kienet inkredibbli.”* Hija qalet lil ohtha u Michael qal lil ommu li ma tidhirx li haditha bi kbira ghalkemm qaltlu li riedu jassumu r-responsabbiltajiet li kienet iggib maghha t-tqala u li riedu jsibu mezz kif it-tarbija ma tbatix. Kienet oht il-konvenuta li qalet lill-genituri taghhom u l-konvenuta qalet li missierha ma riedx ikellimha u lanqas beda jhares lejha u aktar irvilla ghax ghalih Michael kien ta’ klassi nferjuri u ma riedux id-dar. Din l-attitudni ta’ missierha kompliet taggravalha s-sitwazzjoni taghha. Imbaghad in-nanniet tal-konvenuta wkoll hadu l-attitudni ta’ l-attur u anki ommha u b’hekk minhabba din il-pressjoni kollha hi cediet u accettat li tizzewweg biss bir-rit civili halli jaraw kif imorru. Hija qalet li kienet taf li z-zwieg ma kienx ser jirnexxi ghax ma kienux jinhabbu u ma jafux lil xulxin.

Illi l-attur qal ukoll li meta bdew ifittxu biex jixtru l-post ta’ residenza rrealizzaw li kienu jezistu hafna vantaggi u

ncentivi ghall-koppja mizzewga f'sens ta' self, rati ta' mghax, postijiet tal-Gvern, liema vantaggi u ncentivi ma kienux japplikaw ghal guvni u xebba mhux mizzewgin. Infatti ma setghux japplikaw. Illi b'hekk l-attur xehed li din kienet ir-raguni li ddecidew li jizzewgu bic-civil biex ikunu jistghu jiggwadanjaw mid-diversi beneficcji li semma. Dan kien ukoll ikkonfermat minnha meta qalet:-

"Jien bdejt ingib quddiem ghajnejja biss il-bzonnijiet tat-tarbija u mhux dak li verament xtaqt jien. It-tarbija kienet gejja u jien kien ser ikolli nieqaf mix-xoghol ghax xogholi fuq vapur ma kienx jippermetti li nibqa' nahdem, missieri ma kienx lest imantnini, it-tarbija riedet post fejn tghix, flus ma kellniex u biex tiehu s-sussidji tal-gvern ridt tkun mizzewweg, it-tarbija ser ikollha bzonn il-flus u missier biex imantniha: minhabba dawn ir-ragunijiet biss u xejn aktar jiena qbilt li nizzewweg".

Illi b'hekk marru jghixu flimkien go flat mikri xahar qabel ma zzewgu u wara z-zwieg marru joqghodu ghand ommha biex ifaddlu u xtraw id-dar konjugali. It-tnejn bazikament jaqblu li ma kienx hemm komunikazzjoni bejniethom u li kien hemm diversi problemi fil-karattru naxxenti mill-fatt li ma kienux jafu lil xulxin u ma kienx hemm imhabba bejniethom. Hi sostniet li hu sar aggressiv maghha verbalment u fizikament, filwaqt li hu xehed li hi kellha relazzjoniet extra-maritali u li darbtejn minnhom ammettiet. Illi nonostante dawn il-problemi zzewgu sussegwentement bil-Knisja u kellhom it-tieni tarbija. Izda l-problemi baqghu hemm u ovvjament wasluhom biex jisseparaw.

Illi b'hekk minn dan kollu rrizulta li huma zzewgu purament ghax harget tqila u biex jibbenifikaw mis-sussidji tal-Gvern. Ma kien hemm l-ebda ntenzjoni vera ghaz-zwieg u ma kien hemm l-ebda preparazzjoni li setghet twassal ghall-hajja mizzewga. Illi dan kien zwieg ta' konvenjenza ghaz-zewg partijiet. Dan hu ghal kollox distint u differenti minn dawk li gew skond il-gurisprudenza nostrali konsiderati bhala d-drittijiet u d-dmirijiet u l-elementi essenzjali taz-zwieg, tant li fis-sentenza **"Mary Mustefa Al Muhamed vs Mustefa Mustefa Al Muhamed"** (P.A.

(NA) 27/7/99) inghad li fil-kawza **"Haidin vs Haidin"** (P.A. 7/7/94) il-Qorti qalet *"illi m'ghandu jkun hemm ebda motivazzjoni li ggieghel persuna tersaq ghaz-zwieg ghajr l-imhabba lejn persuna ohra w ix-xewqa li tqatta' l-kumplament ta' hajjitha fil-kumpanija taghha. Fiz-zwieg wiehed irid ikun lest li jaghtiha t-totalita' tieghu nnifsu esklussivament lill-persuna l-ohra, u din l-ghotja trid tkun mhux biss reciproka izda motivata bi hsieb genwin li verament ikun irid johloq 'a partnership for life".*

*"Mill-gurisprudenza nostrana, jista' jinghad illi d-dmirijiet u drittijiet tal-mizzewgin fiz-zwieg huma dawk li komunament wiehed jistenna fi zwieg normali fis-socjeta' taghna. Fost dawn, wiehed isemmi l-fedelta' u l-assistenza, l-unita' u l-indissolubilta' taz-zwieg, il-hajja komuni flimkien, id-dritt u d-dmir illi jittiehdu decizjonijiet flimkien intizi fl-ahjar interess tal-familja w il-prokreazzjoni ta' l-ulied. Il-hajja mizzewga timporta li l-mizzewgin jaqsmu kollox flimkien u li jkunu ta' ghajnuna u ta' assistenza lil xulxin, b'impenn biss a favur ta' xulxin u taz-zwieg taghhom l-element tal-'communio vitae'. Fil-kawza **"Micallef vs Micallef"** deciza fl-4 ta' Mejju 1993, il-Prim'Awla tal-Qorti Civili enuncjat illi element essenzjali tal-hajja mizzewga skond il-ligi taghna huwa d-dritt tal-mizzewgin ghall-komunjoni tal-hajja (communio vitae) bejniethom."*

Illi ghalhekk din il-Qorti wara li hadet in konsiderazzjoni l-provi kollha prodotti thoss li hemm ragunijiet bizzejjed sabiex tintlaqa' t-talba attrici abbazi tal-**artikolu 19(1)(d) u (f) tal-Kap.255.** u dan ghar-ragunijiet imputabbli liz-zewg partijiet.

Illi b'hekk din il-Qorti ma thossx li ghandha bzonn tidhol fuq il-lanjanza l-ohra abbazi tal-**artikolu 19(1)(h) tal-Kap.255** anki ghaliex il-partijiet ma ressqux provi dwar dan.

<u>**III. KONKLUZJONI.**</u>

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi,** billi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet tal-

konvenuta fejn jikkontrastaw mat-talbiet attrici, **tilqa' t-talba attrici** b'dan illi:-

(1) Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg ikkuntrattat bejn l-attur u l-konvenuta fit-30 ta' Novembru 1991 huwa null u bla effett fil-Ligi u dan *ai termini* **tal-artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta.**

Bl-ispejjez kollha tal-kawza jinqasmu bin-nofs bejn il-partijiet *stante* li t-tnejn kienu responsabbli ghal tali annullament taz-zwieg hawn affermat.

Moqrija.

--------------------------------TMIEM--------------------------------